

Україна: Лист про наміри

Київ, 23 липня 2009 року

Пану Домініку Стросс-Кану
Директору-розпоряднику,
Міжнародний Валютний Фонд
Вашингтон ОК, 20431, США

Шановний пане Стросс-Кан:

1. Українська економіка, як і більшість європейських та світових економік, перебуває під впливом негативних проявів світової фінансово-економічної кризи. Скорочений зовнішній попит, низькі світові ціни на сталь, різке зростання цін на імпортовані енергоносії, а також скрутні умови на світовому фінансовому ринку та скорочення кредитування з боку банківської системи жорстко позначилися на економічній активності. Однак, за останні кілька місяців напруження у царині фінансування в Україні значно послабилося, і у економіці спостерігаються певні ознаки стабілізації. Наші зусилля й надалі спрямовуються на утримання макроекономічної стабільності та забезпечення швидкого але стабільного відновлення нашої економіки.

2. Не дивлячись на складне оточуюче середовище, за період, що минув з моменту першого перегляду програми, економічна політика запроваджувалася згідно із взятими за програмою зобов'язаннями. Станом на кінець травня 2009 року кількісні критерії ефективності з грошової бази, чистих міжнародних резервів та касового дефіциту загального сектору державного управління було виконано. Ми досягли поступу у розв'язанні питань системних проблемних банків та розробці законопроектів, спрямованих на вдосконалення бази для розв'язання проблем банків. Ми також наростили наші зусилля, спрямовані на мобілізацію фінансування для бюджету з внутрішніх джерел, у тому числі за рахунок того, що наразі ми пропонуємо ринкові ставки на аукціонах з розміщення ОВГЗ.

3. Беручи до уваги такі результати виконання та постійне дотримання нами зобов'язань за програмою, просимо завершити Другий перегляд програми в рамках угоди про "стенд-бай". З огляду на різкий спад економічної активності та наслідки, які це мало для державних фінансів, а також зважаючи на погіршення фінансової ситуації НАК "Нафтогаз", просимо збільшити цільовий показник фіскального дефіциту, включивши у нього дефіцит НАК "Нафтогаз", та модифікувати критерій ефективності щодо фіскального дефіциту. Ми утримували у силі обмеження на імпорт у стосунку до двох товарних груп, однак, термін дії цих обмежень закінчується 7 вересня 2009 року. Також ми хотіли, щоб наступний транш у повному обсягу було спрямовано безпосередньо до бюджету на фінансування фіскального дефіциту, у тому числі на погашення зовнішніх боргових зобов'язань Уряду. Ми зобов'язуємося забезпечувати повну підзвітність та на регулярній основі надавати інформацію про те, як використовуються кошти.

4. Ми переконані у тому, що напрямки економічної політики, викладені у листі від 31 жовтня 2008 року, 30 квітня 2009 року і цьому листі, є відповідними для того, щоб досягнути цілей нашої економічної програми, однак, у разі необхідності будемо готові вжити додаткових заходів. Відповідно до стандартних процедур, що стосуються усіх угод з Фондом, ми будемо консультиватися із МВФ перед тим, як модифікувати заходи, викладені у цьому листі, або приймати рішення про нові заходи, що відхилятимуться від цілей програми, а також надаватимемо Фонду інформацію, необхідну для здійснення моніторингу запровадження програми.

З щирою повагою,

(підпис)

Юлія Тимошенко

Прем'єр-міністр

(підпис)

Ігор Уманський

(підпис)

Віктор Ющенко

Президент

(підпис)

Володимир Стельмах

В.о. Міністра фінансів

Голова Національного банку
України**Меморандум
про економічну та фінансову політику****А. Система макроекономічних показників**

1. Внаслідок поглиблення у першому кварталі світової рецесії, погіршення умов торгівлі та погіршення умов для отримання фінансування, відтік коштів з депозитних рахунків та скорочення кредитування економіки виявились відчутнішими, ніж очікувалось. В результаті, зниження реального ВВП у 2009 році очікується суттєвішим за 8 відсотків, які ми прогнозували під час першого перегляду програми, і може сягнути приблизно - 14 відсотків. Але на майбутнє, ми переконані у тому, що поліпшення світової економічної ситуації та запровадження політики та стратегії, закладеної у нашу економічну програму, сприятиме зміцненню нашого банківського сектору та підвищенню загального рівня довіри, що дасть змогу відновити потік кредитування до підприємств та домогосподарств, а також забезпечити відновлення нашого експортного сектору та економіки. За нашими очікуваннями, у 2010 році економіка зросте приблизно на 3 відсотка.

2. Динаміка рівня інфляції та платіжного балансу виявилася кращою за очікування. Продовження ефективної реалізації антиінфляційної політики, нарощування наших зусиль, спрямованих на подолання кризи, узгодженість грошово-кредитної і валютної політик Національного банку та бюджетної політики Уряду, і зобов'язання, які ми взяли на себе в рамках спільної економічної програми з МВФ, дозволили знизити інфляцію. Наразі ми очікуємо, що показник інфляції складе близько 13 відсотків у річному вимірі, в той час як при першому перегляді програми зростання цього показника очікувалось на рівні 16 відсотків. Наш платіжний баланс суттєво скоригувався. За перші п'ять місяців 2009 року товарний імпорт і експорт скоротилися відповідно на 52 та 44 відсотка порівняно з аналогічним періодом 2008 року. До травня показник пролонгації приватного зовнішнього боргу виглядав відносно непогано. Ми очікуємо, що баланс рахунку поточних операцій у 2009 році матиме профіцит на рівні приблизно 0,5 відсотка.

Б. Фіскальна політика

3. На кінець травня касовий дефіцит сектору державного управління становив 1,8 відсотка ВВП, що нижче за встановлену програмою верхню межу, що дорівнювала 2,4 відсотка ВВП. Однак, за період з першого перегляду програми, прогноз стану державних фінансів значно погіршився, і у разі відсутності компенсуючих заходів дефіцит загального сектору державного управління за прогнозом може зрости у 2009 році з 4 відсотків до 6,5 відсотків ВВП (не враховуючи видатки на рекапіталізацію банків). На нашу думку було б доцільно розширити перелік фіскальних агрегатів, моніторинг яких здійснюється за програмою, для того, щоб вони у явному вигляді покривали дефіцит НАК "Нафтогаз", який за оцінками становить 2,7 відсотка ВВП (25 млрд.грн.).

4. Для того, щоб утримувати наші державні фінанси у добре структурованому вигляді, ми оголосили про коригуючі заходи на суму, еквівалентну 0,6 відсотків ВВП, спрямовані на те, щоб обмежити дефіцит сектору державного управління на 2009 рік до 6 відсотків ВВП, не враховуючи видатків на рекапіталізацію банків та дефіцит НАК "Нафтогаз" у сумі, еквівалентній 2,6 відсотків ВВП.

5. Ці заходи, разом із структурними заходами та реформами, які ми плануємо запровадити у 2010 році, допоможуть нам утримати у стислих рамках дефіцит сектору державного управління у 2010 році, виходячи з реалістичних макроекономічних припущень та прогнозу доходів. Це покладе початок процесу фіскальної консолідації та забезпечить на середній термін стабільність ситуації з боргом. Ми публічно взяли на себе зобов'язання обрати за цільовий орієнтир на 2010 рік показник дефіциту на рівні 4 відсотків ВВП і вжили наступних заходів:

- З метою поліпшення фінансового стану НАК "Нафтогаз" ми здійснили капіталізацію НАК "Нафтогаз" на суму 18,6 млрд.грн. Ми також оголосили про підвищення тарифів на газ, сплачуваних домогосподарствами (із уведенням у дію 1 вересня 2009 року) та

теплокомуненерго (із уведенням у дію 1 жовтня 2009 року), на 20 відсотків (попередній захід). В результаті цього, тарифи для них становитимуть відповідно 31 та 43 відсотка від ціни на імпортований газ. Ми також оголосили графік поквартального 20-відсоткового підвищення ціни на газ для домогосподарств та теплокомуненерго, починаючи з січня 2010 року (попередній захід). Ми сформували робочу групу для вдосконалення існуючої системи соціального захисту для того, щоб забезпечити ефективний захист для малозабезпечених домогосподарств. Наша мета - забезпечити конвергенцію усіх тарифів до рівня цін на імпортований газ, одночасно забезпечуючи ефективну систему соціального захисту для того, щоб захистити найбільш вразливі верстви населення.

- Ми скоригували тарифи на електроенергію (для випадків, коли рівень споживання перевищує 600 кВт), вжили заходів для посилення адміністрування податків згідно рекомендацій МВФ і плануємо зменшення видатків за рахунок скорочення видатків на товари та послуги за неперіоритетними напрямками. Ми також забезпечимо поліпшення адресності соціальних трансфертів.

- Ми ухвалили та оголосили про "дорожню карту" із чітко встановленими часовими рамками, що містить календарний план та характеризує основні кроки у контексті розробки пенсійної та податкової реформи. До кінця вересня, ми надамо вичерпний аналіз ситуації у системі пенсійного забезпечення та податковій системі, на основі чого до кінця жовтня 2009 року сформуємо рекомендації щодо конкретних заходів за відповідними напрямками економічної політики.

- Ми утримуватимемо видатки уряду, у тому числі на оплату найманих працівників, що працюють за контрактом, у межах виділених у бюджеті коштів, а також не ініціюватимемо жодної податкової амністії і не запроваджуватимемо мораторію на податкові перевірки.

6. У той час, як ми продовжуватимемо забезпечувати захист найменш захищених верств населення від наслідків кризи; ми також усвідомлюємо, що для того, щоб наша економіка змогла швидко пристосуватися до значних зовнішніх шоків, які постали перед нею, необхідно тимчасово провадити більш жорстку політику щодо доходів населення. Відтак, наша стратегія полягатиме у тому, щоб продовжувати обмежувати зростання як мінімальної так і середньої зарплат та пенсій у бюджетному секторі, а також інших соціальних трансфертів, відповідно до прогнозованого рівня інфляції на 2009 рік (середнього та на кінець періоду). Ми не підтримуємо прийняття Верховною Радою України законопроекту, що передбачав би підвищення мінімальної заробітної плати та пенсії до рівня, неприйняттого для державних фінансів; будь-які подібні законопроекти будуть заветовані.

7. Ми рішуче налаштовані на запровадження структурних заходів, спрямованих на оздоровлення фінансової ситуації, підвищення прозорості та ефективності корпоративного управління НАК "Нафтогаз". До кінця вересня ми ухвалимо зміни до Законодавства, які дозволять незалежному регулятору (НКРЕ) запровадити розподільчі рахунки для теплокомуненерго, і скасують заборону на нарахування пені та штрафів у випадку несплати населенням рахунків за газ та комунальні послуги. Ми ухвалили уточнений фінансовий план для компанії на 2009 рік та розробили прогнозний фінансовий план на 2010 рік (попередній захід), що на додачу до вищезазначеного підвищення цін на газ передбачають заходи, спрямовані на поліпшення платіжної дисципліни з боку населення та теплокомуненерго, а також зміцнення механізму встановлення тарифів на тепlopостачання. Ми започаткували спеціальний аудит НАК "Нафтогаз" на поквартальній основі, який має проводитися міжнародною аудиторською компанією, для того, щоб забезпечити систему моніторингу касового результату роботи компанії та започаткувати регулярне (раз на місяць) та вчасне публічне звітування за основними фінансовими показниками (попередній захід).

8. Зусилля, що докладалися впродовж останніх місяців на розвиток внутрішніх ресурсів фінансування для Уряду, почали приносити свої плоди. Останніми тижнями нам вдалося розміщувати усе більші обсяги внутрішніх боргових зобов'язань, оскільки відсотки за облігаціями тісніше кореспондували з ринковими відсотковими ставками. Ми продовжуємо активно опрацьовувати процедури та інструменти з метою розбудови ринку внутрішніх боргових зобов'язань. Одночасно, ми нарощуємо наші зусилля, спрямовані на мобілізацію додаткового фінансування від міжнародних джерел та за двосторонніми міждержавними угодами.

9. Уряд та Фонд державного майна протягом року приватизують ряд значних об'єктів, зокрема обласних енерготорговельних компаній. Також, у вересні місяці поточного року буде здійснено процес приватизації ВАТ "Одеський припортовий завод" на конкурсних засадах із якнайширшим залученням міжнародних інвесторів.

В. Грошово-кредитна, валютно-курсова політика та політика у фінансовому секторі

10. Ми докладаємо зусиль з метою поліпшення функціонування валютного ринку. Офіційний обмінний курс узгоджується із середнім курсом міжбанківського ринку попереднього дня із відхиленням, що не перевищує 2 відсотка від ринкового значення. Ми спромоглися використати останні позитивні тенденції на валютному ринку для купівлі невеликих сум у валюті на поповнення рівня валютних резервів. Ми наростили свої зусилля, спрямовані на скасування адміністративного контролю за функціонуванням валютного ринку у тому числі за рахунок внесення поправок до Постанови НБУ N 108 (z0324-09), що скасовують заборону на форвардні та "спотові" операції з іноземною валютою (попередній захід), а також приведення положень Постанов НБУ N 107 (z0268-09) та 109 (z0214-99) у відповідність з загальноприйнятою міжнародною практикою.

11. Хоча інфляція продовжує знижуватися, а навантаження на гривню останнім часом полегшилося, що дозволило нам знизити облікову ставку НБУ, що є інструментом монетарної політики, ми готові активізувати нашу політику у випадку поновлення тиску на обмінний курс або наростання інфляції. Відтік депозитів з банківської системи припинився, що дало нам змогу відмінити вимогу, яка обмежувала можливість зняття депозитів до настання строку їх повернення. На майбутнє, ми будемо ретельно відстежувати динаміку монетарних агрегатів та банківської ліквідності та уникати накопичення великого монетарного навісу.

12. Ми ввели більш жорсткі критерії надання доступу до ліквідності центрального банку, як у випадку операцій з регулярного фінансування, так і для підтримки ліквідності проблемних банків. Було завершено виконання узгодженої процедурної угоди з компанією "Ernst and Young", яка стосувалася надання НБУ кредитів рефінансування та валюти банкам у четвертому кварталі 2008 року. Попередні результати показали, що НБУ здійснював ці операції відповідно до узгоджених процедур та з дотриманням внутрішніх правил щодо дозволів та санкціонування. Ми ознайомили МВФ з результатами і опублікуємо основні результати відповідно до "Технічного завдання" цієї процедури, що було узгоджено з МВФ.

13. Маючи на меті посилення незалежності НБУ, ми до кінця вересня 2009 року уведемо у дію законодавство, спрямоване на загальне зміцнення структури корпоративного управління НБУ відповідно до зобов'язань, взятих нами за програмою. Також, ми утримуватимемося від уведення в дію законодавства, яке обмежуватиме незалежність НБУ, і ветоуватимемо будь-які ініціативи у цьому напрямку.

14. З метою відновлення фінансової стабільності та умов для відновлення кредитування банками, ми маємо намір досягнути швидкого поступу у запровадженні програми рекапіталізації та реструктуризації банків. Акціонери більшості системних приватних банків уже наростили додатковий капітал, і ми будемо продовжувати тісну співпрацю з цього питання з акціонерами "недисциплінованих" банків для того, щоб матеріалізувати ще не зреалізовані обіцянки щодо нарощування капіталу. З метою поліпшення спілкування з вітчизняними наглядовими органами материнських банків, ми орієнтуватимемося на завершення роботи над усіма Меморандумами про взаєморозуміння до кінця 2009 року.

15. Ми у стислі строки розв'яжемо питання системних проблемних банків. Для п'яти системних проблемних банків, акціонери яких не змогли забезпечити необхідний капітал, ми доопрацювали стратегію розв'язання цієї проблеми і розпочали її запровадження. Три з цих банків вже було рекапіталізовано, окрім того ми плануємо до кінця липня прийняти рішення про доцільність участі держави у нарощуванні капіталу інших двох банків (попередній захід). Ця стратегія передбачає визначення реальної вартості акцій, здійснення Урядом рекапіталізації та призначення професійного керівництва. Банки підлягатимуть ретельній перевірці ("due diligence"), яка передбачатиме оцінку варіантів

реструктуризації по завершенню рекапіталізації. Для того, щоб забезпечити швидкий поступ, ми завершили організацію та укомплектування кадрами відповідних підрозділів у складі Міністерства фінансів та НБУ. Під час реалізації програми рекапіталізації, ми уникатимемо невиправданої монетарної експансії та забезпечуватимемо захист фінансової позиції НБУ.

16. Ми рекапіталізували два державних банки згідно результатів їхнього діагностичного обстеження. До вересня 2009 року ми розробимо заходи щодо зміцнення їх фінансової стабільності.

17. Приготування до "відпрацювання" ситуації з несистемними неплатоспроможними банками просуваються швидкими темпами. Було завершено стадію діагностування банків груп 3 та 4, і банки було поінформовано про суми, на які необхідно наростити капітал до кінця 2009 року.

18. Було ухвалено поправки до законодавства, що мають забезпечити розкриття інформації про власників істотної участі та консолідувати процес розв'язання питань банків, які сформують базу для відпрацювання питань несистемних неплатоспроможних банків (попередні заходи). До кінця вересня 2009 року ми доопрацюємо стратегію для розв'язання проблем цих банків і розпочнемо її запровадження.

19. У більш широкому контексті, з метою зміцнення бази нашого банківського нагляду, ми готуємо поправки до законодавства, спрямовані на запровадження консолідованого банківського нагляду та забезпечення додаткового нагляду за фінансовими групами. Ми плануємо увести у дію ці поправки до травня 2010 року. З квітня 2009 року ми також зобов'язали банки оприлюднювати деталізовану фінансову інформацію.

Додаток І. Таблиця 1. Україна: Доступ та етапи в контексті запропонованої Угоди "Стенд-бай"(1)

Наявна дата	В млн. SDR	У відсотках квоти	Умови включають
Листопад 2008	3,000	218,7	Схвалення Угоди Радою Директорів
1 травня 2009	1,875	136,7	Дотримання критеріїв ефективності станом на кінець березня 2009 р., виконання попередніх заходів та завершення першого перегляду
15 червня 2009	2,125	154,9	Дотримання критеріїв ефективності станом на кінець травня 2009 року, попередні заходи та завершення другого перегляду
15 листопада 2009	2,500	182,3	Дотримання критеріїв ефективності станом на кінець вересня 2009 р. та завершення третього перегляду
15 лютого 2010	375	27,3	Дотримання критеріїв ефективності станом на кінець грудня 2009 р. та завершення

			четвертого перегляду
Очікується, що кількісні та структурні критерії ефективності щодо запланованих купівель, які залишаються на 2010 р., будуть встановлені під час третього перегляду.			
15 травня 2010	375	27,3	Дотримання критеріїв ефективності станом на кінець березня 2010 р. та завершення п'ятого перегляду
15 серпня 2010	375	27,3	Дотримання критеріїв ефективності станом на кінець червня 2010 р. та завершення шостого перегляду
15 жовтня 2010	375	27,3	Дотримання критеріїв ефективності станом на кінець вересня 2010 р. та завершення сьомого перегляду
Всього	11,000	802	

Джерело: Оцінки експертів МВФ

(1) Відображає зміни, що стосуються другого та третього етапів закупівлі коштів МВФ, відповідно до прохання, викладеного у листі про наміри.

Додаток І. Таблиця 2. Україна: Кількісні критерії та постійні критерії ефективності(1)

(На кінець періоду; в млн. гривень, якщо не зазначено інакше)

	Обсяги (фактичні)			2009	
	Грудень 2008	Березень 2009	Травень 2009	Вересень Програма	Грудень Програма
І. Критерії ефективності					
Верхня межа готівкового дефіциту сектору державного управління (- передбачає профіцит)(2) (3) (4) (5) (6)	30,026	11,040	22,500	40,000	55,000
Верхня межа готівкового дефіциту сектору державного управління включно з НАК "Нафтогаз" (- передбачає профіцит)(2) (3) (4) (5)	30,026	10,097	21,847	58,600	79,100
Нижня межа чистих	27,811	22,238	20,799	16,600	14,900

міжнародних резервів НБУ (в млн. доларів США)					
Верхня межа грошової бази	186,671	174,764	181,681	210,000	211,000
II. Постійні критерії ефективності					
Заборона на запровадження чи посилення обмежень на здійснення платежів та переказів для поточних міжнародних операцій					
Заборона на запровадження чи модифікацію практики існування паралельних валютних курсів					
Заборона на укладення двосторонніх платіжних угод, які суперечать Статті VIII					
Заборона на запровадження чи посилення обмежень на імпорт для цілей платіжного балансу					
III. Корелятори					
Проектне фінансування(2)	799	324	1,050	1,568	2,091
Вартість рекапіталізації банків(3)	0	0	0	0	0
Обсяг бюджетної заборгованості за соціальними виплатами(4)	76	...	100	100	100

Джерела: Українське керівництво; розрахунки та прогнози експертів Фонду.

(1) Визначення конкретизовані в Технічному Меморандумі про взаєморозуміння (TMU). Цілі на 2010 рік будуть встановлені під час третього перегляду.

(2) Квартальні верхні стелі (обмеження) встановлені з урахуванням сезонної природи дефіциту. Верхня межа готівкового дефіциту сектору державного управління буде скоригована в напрямку зниження, на суму, на яку проектне фінансування виявляється нижчим за прогнози, наведені вище, в Розділі III.

(3) Верхня межа касового дефіциту сектору загального державного управління буде скоригована в напрямку підвищення на 100 відсотків фіскальних видатків на рекапіталізацію банків. Ці видатки включають у себе як безпосередню вартість авансового платежу для бюджету, так і пов'язані наступні виплати відсотків.

(4) Верхня межа касового дефіциту сектору загального державного управління буде скоригована в напрямку зниження на суму, на яку бюджетна заборгованість по соціальних виплатах перевищуватиме прогнози, відображені вище в Розділі III. Моніторинг щодо дотримання верхньої межі здійснюватиметься на шокквартильній основі.

(5) Дані відображають зміни наростаючим підсумком з 1 січня відповідного року.

(6) За вилученням будь-яких облігацій, випущених з метою капіталізації НАК "Нафтогаз України".

Додаток I. Таблиця 3. Україна: Попередні заходи для завершення другого перегляду угоди

Попередні заходи для другого перегляду

A1. Внести поправки до законодавства, щоб забезпечити ефективне розв'язання проблем банків. Ці поправки повинні передбачати можливість здійснювати переоцінку акціонерного капіталу, передачу активів та пасивів без попереднього схвалення з боку кредиторів, а також спрощення та прискорення процесу злиття та придбання банків, надання можливості Уряду надавати кошти

банкам, проблемні питання яких вирішуються НБУ, а також визначення та розкриття інформації про власників істотної участі.

А2. Остаточо опрацювати стратегію розв'язання проблем для кожного системного проблемного банку і розпочати її запровадження. Зокрема здійснити рекапіталізацію трьох банків, щодо яких рішення вже було прийнято, а також прийняти рішення щодо доцільності участі держави у процесі поповнення капіталу двох інших банків.

А3. Оголосити про підвищення ціни на природний газ для населення (з уведенням у дію 1 вересня) та теплокомуненерго (з уведенням у дію 1 жовтня) на 20 відсотків, відповідно довівши їх до рівня 31 та 43 відсотків від ціни на імпортований газ, та оголосити графік щоквартального 20-відсоткового підвищення цін на газ для населення та ТКЕ, починаючи з січня 2010 року. Запровадити механізми, що стимулювали б дотримання платіжної дисципліни з боку населення та ТКЕ.

А4. Поліпшити прозорість НАК "Нафтогаз": ухвалити уточнений фінансовий план НАК "Нафтогаз" на 2009 рік та розробити прогнозний фінансовий план на 2010 рік, що базуватиметься на достовірних припущеннях щодо фінансування; започаткувати незалежний аналіз даних, здійснюваний міжнародною аудиторською компанією для того, щоб закласти базу для моніторингу касового результату компанії, а також встановити практику регулярного (щомісячного) та вчасного публічного інформування про основні фінансові показники.

А5. Поліпшити функціонування валютного ринку серед іншого шляхом внесення поправок до Постанови N 108 (z0324-09), щоб зняти заборону на форвардні та спотові операції з іноземною валютою.

